

KALINA MARIA TACZKOWSKA

ORCID: 0000-0002-4267-6821

Uniwersytet Warszawski, Warszawa

taczkowskakalina@gmail.com

Słownictwo związane z pojęciem *smutku* we współczesnej polszczyźnie

Słowa kluczowe

derywat, leksem, pole leksykalno-semantyczne, rodzina słowotwórcza, semantyka, smutek, uczucie

Keywords

derivative, lexeme, lexical-semantic field, word-formation family, semantics, sorrow, feeling

Niniejszy artykuł jest syntetyczną charakterystyką jednostek leksykalnych, które są związane z pojęciem *smutku* w polszczyźnie, wraz z odtworzeniem struktury pola leksykalno-semantycznego tej kategorii pojęciowej, z uwzględnieniem centrum oraz dalszych części.

W pracy skupiam się na nazwach uczuć, konkretnie tych zorientowanych wokół pojęcia *smutku*. Posłużyły mi uporządkowane przeglądy omawianych zagadnień teoretycznych w pracach Danuty Buttler¹. Strukturę pola leksykalno-semantycznego, rozumianego jako zbiór wyrazów uporządkowanych wedle kryteriów językowych, semantycznych, oparłam na definicjach zaproponowanych przez Ryszarda Tokarskiego². Z publikacji Iwony

¹ Danuta Buttler, „Koncepcje pola znaczeniowego”, *Przegląd Humanistyczny* 2 (1967); też, *Rozwój semantyczny wyrazów polskich* (Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1978).

² Ryszard Tokarski, *Struktura pola znaczeniowego: studium językoznawcze* (Warszawa: PWN, 1984); tenże, „Słownictwo jako interpretacja świata”, w: *Współczesny język polski*, red. Jerzy Bartmiński (Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2001); tenże, *Światy za słowami: wykłady z semantyki leksykalnej* (Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2013).

Nowakowskiej-Kempnej³, poświęconej konceptualizacji uczuć w polszczyźnie, zaczerpnęłam definicję samego terminu „uczucie” oraz podstawowy podział uczuć. Artykuł Jadwigi Puzyniny⁴ pomógł mi natomiast ustalić granicę między kategoriami uczuć i postaw. O nazwach uczuć z rodziny radości pisze Agnieszka Mikołajczuk⁵, której propozycję struktury pola i nazewnictwa jego warstw obrałam za punkt wyjściowy. Badaczka, porządkując pole, wyróżnia rodzinę lekсыkalną i posługuje się kategorią „odczuć w rodzaju”. Analizuje relacje słowotwórcze wśród derywatów i odtwarza strukturę kategorii uczuć z rodziny radości w świetle danych języka polskiego. Ważnym tekstem poruszającym kwestię sposobów werbalizowania pojęcia *smutku* jest kontrastywna praca Anny Krzyżanowskiej⁶ (oraz idącej jej śladem D. Rubene)⁷. W analizie wykorzystuję niektóre ustalenia A. Krzyżanowskiej, m.in. te dotyczące hierarchii leksemów otaczających centrum pola. Definicje poszczególnych wyrazów pochodzą ze słowników, głównie języka polskiego: ISJP, USJP, SJPSz, SJPD i innych, stosownie oznaczanych. Prócz słowników przykładów dostarczały mi współczesne użycia języka – potrzebne wypowiedzi znalazłam w NKJP, dane korpusowe uzupełniłam materiałami z internetu i forów społecznościowych.

Uczucia w języku

Podczas gdy psychologowie rozgraniczają emocje i uczucia, językoznawcy zwykle uznają te terminy za synonimy – i tak też będę traktować je w swoim opracowaniu. Uczucia można zdefiniować jako:

przeżycia lub stany psychiczne lub psychofizyczne stanowiące pewien typ reakcji na bodźce zewnętrzne i/lub wewnętrzne (a więc fizyczne, psychiczne lub duchowe), a przejawiające się zazwyczaj wyrazem twarzy, gestami i/lub określonymi stanami fizjologicznymi i zachowaniami⁸.

³ Iwona Nowakowska-Kempna, *Konceptualizacja uczuć w języku polskim* (Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej, 1995).

⁴ Jadwiga Puzynina, „Uczucia a postawy we współczesnym języku polskim”, *Język a Kultura* 14 (2000).

⁵ Agnieszka Mikołajczuk, *Obraz radości we współczesnej polszczyźnie* (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe „Semper”, 2009).

⁶ Anna Krzyżanowska, *Pole semantyczne pojęcia 'smutku' w języku polskim i francuskim*, w: *Pojęcie. Słowo. Tekst*, red. Renata Grzegorzczakowa, Krystyna Waszakowa (Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2008).

⁷ Diana Rubene, „Semantyka leksemu *smutek* w powieści J.L. Wiśniewskiego *S@motność w sieci* oraz w jej łotewskim przekładzie”, *Folia Linguistica* 46 (2012).

⁸ Puzynina, „Uczucia a postawy”, 12.

Smutek należy do uczuć krótkotrwałych, do afektów – jest nazwą jednej z pięciu podstawowych emocji⁹. Pole nazw smutku w polszczyźnie obejmować będzie wiele wyrazów, będących również składowymi innymi pól, tworzących odrębne grupy.

Jeżeli mówię o uczuciach¹⁰, to mogę nazywać je np. odpowiednim rzeczownikiem (np. smutek, chandra), mogę mówić o nich jako experiencer (np. smucę się, mam chandrę), mogę też nazywać działania, które są związane z przeżywanym uczuciem (np. płaczę z żalu).

Schemat pola leksykalno-semantycznego nazw smutku

Leksykalno-semantyczne pole nazw odczuć w rodzaju smutku zanurzone jest w szerszym polu skupiającym swoje elementy i wyrazy, które odnoszą się do ogólniejszej kategorii ‘nieprzyjemnych odczuć psychicznych’¹¹. Znajdują się tam takie nazwy jak *dyskomfort*, *niedyspozycja*, *przypadłość*, *schorzenie*, *męka*, *męczarnia*, *zmora* itd., które określają stany psychiczne i odczucia o dużo szerszym znaczeniu, mniej precyzyjne i używane w większej liczbie kontekstów. To pole wchłania wiele mniejszych pól skupionych wokół różnych leksemów, a jednostki w nim zawarte usytuować można jako elementy należące do peryferii omawianego pola, dalekie są bowiem od rdzenia skupionego wokół *smutku* i jego derywatów, dalej rodziny słowotwórczej, a dalej odczuć w rodzaju smutku.

Centrum leksykalno-semantyczne pojęcia *smutek* w polszczyźnie przedstawiono na rysunku 1.

Rodzina słowotwórcza leksemu *smutek*

Najściślejsze centrum pola semantycznego leksemu stanowi rzeczownik *smutek* oraz jednostki derywowane, wyrazy z rodziny słowotwórczej *smutku*. Najpierw przyjrę się bazie słowotwórczej dla pozostałych wyrazów, a więc leksemowi *smutek*. Definiowany jest jako:

- a) ‘przykre uczucie, uczucie przygnębienia tego, komu coś dolega, kto stracił kogoś lub coś miłego, kto ma przykre wspomnienia, przeżycia, nie jest szczęśliwy’,
- b) ‘nastrój wywołujący taki stan, takie uczucie’.

⁹ Paul Ekman, Wallace V. Friesen, „Constants across cultures in the face of emotion”, *Journal of Personality and Social Psychology* 17 (1971): 124–129.

¹⁰ Nowakowska-Kempna, *Konceptualizacja uczuć*, 15–16.

¹¹ Mikołajczuk, *Obraz radości*.

Blizsze i dalsze obszary pola leksykalno-semantycznego leksemu *smutek*Rysunek 1. Centrum leksykalno-semantyczne pojęcia *smutek*

Zaproponowano następującą formułę opisującą przeżycie smutku (*X czuje się smutny*):

X coś czuje
 czasem ktoś myśli:
 coś złego się stało
 chciałbym/chciałabym, by to się nie wydarzyło gdybym mógł/mogła, zrobiłbym/zrobiłabym coś z tym
 nie mogę zrobić niczego
 z tego powodu ta osoba czuje coś złego
 X tak się czuje¹².

Smutny (z jakiegoś powodu) może być zarówno podmiot, jak i *coś* pełne smutku, którego cechą charakterystyczną jest smutek. W pierwszym przypadku smutek jest uczuciem tego, który został pobudzony do odczucia smutku, w kim smutek wezbrał wskutek przykrych doznań, przeżyć; w zderzeniu ze smutną nowiną, informacją albo poprzez kontakt z obiektami z drugiego znaczenia; z czymś wyglądającym smutno. W drugim znaczeniu obiekt lub abstrakt przepełniony jest smutkiem, który może dostrzec podmiot. W przykładach

¹² Anna Wierzbicka, „Mówienie o emocjach. Semantyka, kultura i poznanie”, tłum. Paweł Kornacki, w: *Język – umysł – kultura*, red. Jerzy Bartmiński (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999), 558–559.

takich, jak *smutny uśmiech*, *smutne myśli* czy *spojrzenie*, subiekt uczucia to wciąż podmiot osobowy, którego zachowanie lub mimikę zewnętrzny obserwator może zinterpretować jako przejaw przeżywanego uczucia (metonimia). Obierając za podstawę definicje leksykograficzne poszczególnych leksemów i współczesne użycia tych jednostek odnotowane w NKJP, określić można znaczenia kolejnych jednostek z rodziny:

Smucić – martwić, trapić, także zasmucać, być przyczyną czyjegoś smutku, napełniać nim, pogrążyć (kogoś) w smutku.

- „*Smucisz* mnie swoją lekkomyślnością”.
- „*Smuci* mnie, że chociaż mamy profesjonalny rząd, to w negocjacjach z USA nie ma słowa o helu, o tytanie”¹³.

smucący (imiesłowowa forma czasownika *smucić*) – będący przyczyną czyjegoś smutku:

- „*Smucący* jest także fakt, że 2% Polaków w ogóle nie posiada szczoteczki do higieny jamy ustnej”¹⁴.

Smucić się – martwić się, trapić się, być smutnym, także pogrążyć się w smutku; smucić się czymś, albo z powodu czegoś, albo „tym, że...”.

- „*Czy smucisz się*, gdy miałeś jakiś wypadek?”¹⁵.

zasmucić – kogoś. Sprawić, że ktoś jest smutny (wraz z niedokonanym *zasmucać* – sprawiać, że ktoś jest smutny, napełniać go smutkiem):

- „*Hmm*, to mnie *zasmuciłaś*, bo ja chciałam takiego kupić”¹⁶.
- „*Zasmuciło* mnie upamiętnienie przez Sejm NSZ”¹⁷.

zasmucony – smutny. Coś sprawiło, że podmiot stał się zasmucony, został wprowadzony w taki stan. Smutek jest reakcją na jakiś bodziec, informację, działanie:

- „*Księżna Katarzyna zasmucona* po śmierci Jany Novotnej”¹⁸.

Zasmucić się – stać się smutnym (*zasmucać się* – stawać się smutnym):

- „*Zdałam* sobie sprawę, że w grze nie ma już nikogo, i *zasmuciłam się*”.

¹³ *Wybuchnie wojna z Ruskimi – casus Syrii*, dostęp 10.11.2020, naszeblogi.pl/49101-wybuchnie-wojna-z-ruskimi-casus-syrii.

¹⁴ Fatalne skutki dentofobii, dostęp 10.11.2020, stomatologia.mp.pl/aktualnosci/164081,fatalne-skutki-dentofobii.

¹⁵ *Czy smucisz się, gdy miałeś jakiś wypadek*, dostęp 10.11.2020, zapytaj.onet.pl/, Category/001,003/2,31002138,Czy_smucisz_sie_gdy_miales_jakis_wypadek.html.

¹⁶ *Typografia ogrodu*, dostęp 10.11.2020, ogrodowisko.pl/watek/5397-typografia-ogrodu?page=396.

¹⁷ *Zasmuciło mnie upamiętnienie przez Sejm NSZ*, dostęp 10.11.2020, wpolityce.pl/polityka/358449-skandaliczne-slowa-dyrektora-muzeum-polin-zasmucilo-mnie-upamietnienie-przez-sejm-nsz-byly-organizacja-przynajmniej-kontrowersyjna.

¹⁸ *Księżna Katarzyna zasmucona po śmierci Jany Novotnej*, dostęp 10.11.2020, sportowefakty.wp.pl/tenis,722905/ksiezna-katarzyna-zasmucona-po-smierci-jany-novotnej-wimbledon-bez-niej-nie-bedz.

posmucić się – pomartwić się, pewien czas spędzić w smutku.

- „To przełomowy moment dla każdego rodzica, kiedy pozwala dziecku *się posmucić*”¹⁹.

Posmutnieć – stać się smutnym albo stać się bardziej smutnym; smutniejszym niż poprzednio:

- „Byłam trochę pijana, *posmutniałam*”²⁰.

smutnieć – stawać się smutnym, zasmucać się (czymś); ktoś smutnieje lub jego twarz smutnieje, czyli ktoś staje się smutny.

- „Słuchał jej uważnie i *smutniał* z każdym kolejnym wypowiedzianym słowem”.

Smutno – a także rzadsza forma *smutnie* – ze smutkiem. *Smutno* może być lub zrobić się komuś, np. *smutno na duszy* albo *smutno na sercu*.

- „Popatrzyła na mnie *smutno*”./„Popatrzyła na mnie *smutnie*”.
- „*Smutnie* spoglądał na przechodniów”.
- „Zamyślona *smutno* uśmiechała się do samej siebie”.

Ten leksem może odnosić się do obiektu, który w jakiś sposób staje się przyczyną smutku podmiotu ludzkiego.

- „Mieszkanie wygląda *smutno* bez kwiatów”.

Posmutniały – smutny lub smutniejszy niż był poprzednio; również wyrażający smutek.

- „Kiedy go zabrakło, wołomińskie ulice jakby *posmutniały*”²¹.

Smutnawy – nieco, trochę smutny.

- „Na przyjęciu nastrój był *smutnawy*”.

Smutki – smutne przeżycia, kłopoty, zmartwienia, problemy, które unieszczęśliwiają podmiot.

- „W tym czasie przeżywała radości i *smutki* macierzyństwa”.

smutas – ktoś, kto jest stale smutny. Słowa tego używa się w pejoratywnym znaczeniu, z dezaprobatą.

- „Polacy to *smutasy*. Nasze zdjęcia instagramowe to potwierdzają”²².

¹⁹ *‘W głowie się nie mieści’: rodzicu, pozwól dziecku się posmucić*, dostęp 10.11.2020, wyborcza.pl/7,75410,18291331,rezyser-w-glowie-sie-nie-miesci-rodzicu-pozwal-dziecku-sie.html.

²⁰ *„Tulipany” znowu oszukują. Na Śląsku kolejne ofiary*, dostęp 10.11.2020, wiadomosci.wp.pl/tulipany-znowu-oszukuja-kobiety-na-slasku-kolejne-ofiary-6027723246494337a.

²¹ *Pies Szeryf będzie miał pomnik. Kiedy go zabrakło, ulice jakby posmutniały*, dostęp 10.11.2020, radiokolor.pl/wiadomosci/n/1806/pies-szeryf-bedzie-mial-pomnik-kiedy-go-zabraklo-ulice-jakby-posmutniały.

²² *Polacy to smutasy. Nasze zdjęcia instagramowe to potwierdzają*, dostęp 10.11.2020, gadzetaomania.pl/884,polacy-to-smutasy-nasze-zdjecia-instagramowe-to-potwierdzaja.

- „Papież Franciszek ma dość *smutasów*. Powiesił tabliczkę ZAKAZ NARZEKANIA”²³.

Do tej grupy można dołączyć także następujące wyrazy przestarzałe, poetyckie, rzadkie:

Smutność – przestarzały synonim smutku:

- „Sen oto *smutność* wszelką koi”.

Smuteczek – zdrobniale od: *smutek*. Można określić tak mały smutek, niewiele znaczący, nie bardzo dotkliwy.

- „*Smuteczek*, gdy uświadamiasz sobie, że każdy post, w którym oznaczają cię znajomi dotyczy braku pieniędzy, obżarstwa, alkoholu i bycia pijanym”²⁴.

Rzeczownik *smuteczek* oznaczać może też smutek tego, kto jest niewielki, często pieszczotliwie w odniesieniu do dzieci i zwierząt. Tak jak gdyby ktoś młodszy/mniejszy przeżywał uczucia mniej poważne.

- „Obozowy *smuteczek* za mamą i za tatą”²⁵.

Smętek – w jednym ze znaczeń rzeczownik będący formą wyrazu *smutek*, ‘uczucie smutku’ lub ‘smutny, melancholijny nastrój’, wyraz przestarzały, odrodzony w formie poetyckiej w XIX wieku²⁶. Trudno wyszukać jakiegokolwiek przykłady współczesnego użycia omawianego rzeczownika w tym kontekście. Derywaty natomiast (*smętnie/smętnieć/smętny/smęty/smęcić*) używane są dziś w szerszym zakresie i niosą ze sobą dodatkowe treści.

Kategoria odczuć w rodzaju smutku

W tym punkcie omówię odrębną kategorię otaczającą ściśle centrum pola – kategorię tzw. odczuć w rodzaju smutku²⁷. Najbliżej jądra pola umieściłam trzy leksemy – *żał*, *rozpacz* oraz *zmartwienie*²⁸.

Wszystkie trzy rodzaje odczuć wywołane zostają poprzez zdarzenie, które ma ujemny ładunek emocjonalny dla podmiotu. Forma ekspresji i intensywność jest kwestią indywidualną dla konkretnego leksemu. Słowniki następująco definiują kolejne jednostki:

Rozpacz: ‘silne, przykre uczucie jakiego doznajemy, gdy wydarzyło się coś, co nie daje nam żadnej nadziei’. Słowniki wskazują też na frazę *czarna rozpacz*, będącą szczególnym,

²³ *Papież Franciszek ma dość smutasów. Powiesił tabliczkę*, dostęp 10.11.2020, natemat.pl/212575,papiez-franciszek-ma-dosc-smutasow-powiesil-tabliczke-zakaz-narzekania.

²⁴ *Najlepsze znaleziska i wpisy*, dostęp 10.11.2020, bezlitosne.pl/wpisy/smuteczek/1238.

²⁵ *Obozowe smuteczki*, dostęp 10.11.2020, piosenkiharcerskie.edu.me/obozowe-smuteczki.

²⁶ Buttler, *Rozwój semantyczny*, 231.

²⁷ Mikołajczuk, *Obraz radości*.

²⁸ Krzyżanowska, „Pole semantyczne”.

wzmocnionym uczuciem rozpacz. Dodatkowo wyróżnione zostają jednostki *istna rozpacz*, *czysta rozpacz* (wyrażenia potoczne).

Prawostronny argument przy czasowniku *rozpaczać* to argument zdarzeniowy, wyrażany np. frazami: po kimś/po czymś (po zmarłym ojcu, po utracie majątku, po stracie męża), za kimś/za czymś (za opuszczoną ojczyzną), nad kimś/nad czymś (nad zmarnowanym życiem) lub zdaniem podrzędnym, wprowadzanym spójnikiem *że* (*że* jego syn wyjechał). *Rozpacz* bierze, rozpacz ogarnia (kogoś), można do niej kogoś doprowadzić, można zrobić coś w rozpacz, z rozpacz lub w przystępie rozpacz. Można się w niej pograżyć.

Opisy i przykłady oraz obycie z polszczyzną pozwalają wywnioskować, że rozpacz jest uczuciem znacznie intensywniejszym niż smutek, zbliża do punktu krytycznego; kataklizmu, załamania. *Smutek*, *żał* i *zmartwienie* mogą być relatywnie małe – ‘trochę smutno’, ‘coś trochę martwi’, rozpacz jest natomiast erupcją uczuć, najczęściej okazywanych na zewnątrz (dlatego nienaturalne wydają się frazy typu: *trochę/odrobinę rozpaczać*). NSPP odnotowuje, że ktoś, kto rozpacza, zazwyczaj podaje przyczynę swojego stanu emocjonalnego.

Zmartwienie: ‘coś, co martwi, wywołuje smutek’. Jakiś kłopot czy zgryzota:

- „Był największym *zmartwieniem* rodziny”.

‘Przykre uczucie niepokoju, smutku, spowodowane jakąś nieprzyjemną sytuacją’, ‘stan tego, kto się martwi’:

- „Jestem *zmartwiona* twoim postępowaniem”.

Martwię się czymś to konstrukcja, która niesie ze sobą przekaz „robię to od dłuższego czasu”²⁹. Przyczyną pojawienia się uczucia zmartwienia może być wyłącznie prawdopodobieństwo zaistnienia czegoś złego. To odróżnia *zmartwienie* od pozostałych jednostek. *Zmartwienie* (jak *rozpacz*) wymaga przyczyny: konstrukcja ‘martwić się bez powodu’ zdaje się być nielogiczna w przypadku wypowiedzi pierwszoosobowej.

Żał: jest jednostką wieloznaczną. Rozpatruję wyłącznie *żał* jako ‘uczucie głębokiego smutku, z powodu czegoś złego’. Ten leksem występuje w konstrukcji takiej jak *żał bierze/ściska/ogarnia*:

- „Aż *żał bierze* człowieka, że za tydzień o tej porze będzie prawie po świętach wielkanocnych”³⁰.

Podmiot odczuwa nie tylko smutek, ale i zgorzienie zachowaniem, wyglądem, jakąś cechą tej osoby. *Żał* może nieść ze sobą także treść wyrażającą przygnębienie wywołane klęską lub utratą kogoś/czegoś ważnego, do kogo/czego podmiot czuł się przywiązany (por. *żał* po kimś lub za kimś, kogo już nie ma, za kimś, kto był, *żał* o coś, *żał* do kogoś). W polszczyźnie utrwaliły się konstrukcje takie jak: *powiedzieć coś z żalem w sercu*, *myśleć o czymś*

²⁹ Tamże, 66.

³⁰ *Doradca Smaku TVN*, dostęp 10.11.2020, doradcasnaku.pl/pytanie/240101/az-zal-bierze-czlowieka-ze-za-tydzien-o-tej-porze-bedzie-pra.html.

z *żalem*, *łzy żalu*, *plakać z żalu*. *Żal*, jak poprzednie leksemy, determinuje istnienie jakiejś przyczyny uczucia. Nie jest to warunkiem koniecznym odczucia *smutku*. X może czuć smutek bez przyczyny:

- „Czy wy też czasami płaczecie i *smucicie się bez powodu*? Ja tak mam praktycznie codziennie”.
- „Ja *smucę się ostatnio bez powodu*, ale tak wieczorami. Trzeba to przeczekać”³¹.

* * *

Prócz trójki leksemów otaczających środek pola *smutku* swoje miejsce wokół znajdują określenia nazywające uczucia powiązane:

Udręka (udręczenie) – rodzaj cierpienia spowodowanego czymś, co dręczy; np. *udręka moralna*, *udręka samotności*:

- „Bycie inteligentnym, świadomym swojej wartości jest okropną *udręką*”³².

Zatroskanie – bliskie niepokojowi, strapieniu czy trosce o kogoś; w polu nieopodal *zmartwienia*. Jeżeli ktoś zatroskał się z jakiegoś powodu, to zmartwił się tym lub napełniło go to obawami:

- „Sytuacja budzi moje olbrzymie *zatroskanie* jako głowy państwa polskiego”³³.

Cierpienie – obszerne semantycznie pojęcie, należące do wielu pól leksykalno-semantycznych skupionych wokół innych wyrazów. Odrzucam tu cierpienie fizyczne (oznaczam je jako *cierpienie I*). Istotne dla niniejszej analizy jest definiowanie *cierpienia* (*cierpienie II*, cierpienie psychiczne) jako: ‘stan, w którym czujemy się bardzo nieszczęśliwi, spowodowany czymś złym, co nas spotkało’. Może być stanem długotrwałym:

- „Okupacja niemiecka to lata niezawinionych *cierpień* wielu narodów”.

Cierpimy nad czymś albo z powodu czegoś. Możemy cierpienie odczuwać, znosić, przeżywać, ktoś może nam cierpienie przysporzyć:

- „Połowa dzieci na świecie *cierpi z powodu przemocy*”³⁴.

Podobnie do czasownika *cierpieć* zachowuje się leksem *boleć* w jednym ze swoich znaczeń:

- „*Bolałam* nad tym, że nie mogłam go uratować”.

³¹ *Czy wy też czasem płaczecie*, dostęp 10.11.2020, zapytaj.onet.pl/Category/001,005/2,11869628,Czy_wy_tez_czasami_placzecie_i_smucicie_sie_bez_powodu.html.

³² *O udręce, czyli byciu inteligentnym*, dostęp 10.11.2020, polskatimes.pl/arttykul/247530,o-udrece-czyli-byciu-inteligentnym,id,t.html.

³³ *Wysyp afer*, dostęp 10.11.2020, tvp.info/1019140/wysyp-afer-budzi-moje-zatroskanie.

³⁴ *Połowa dzieci na świecie cierpi z powodu przemocy*, dostęp 10.11.2020, radio.opole.pl/104,22-7605,polowa-dzieci-na-swiecie-cierpi-z-powodu-przemoc&s=6&si=6&sp=6.

Ból – tak jak *cierpienie*, ma dwa znaczenia – jedno dotyczące fizyczności (*ból I*), drugie stanu psychicznego (*ból II*: analogicznie do *cierpienia II*). *Ból II* to ‘silne uczucie przykrości, którego doznajemy, gdy wydarzy się jakieś nieszczęście’.

- „*Bolały* ją ostre słowa córki”.
- „Do dziś *boli* mnie to posądzenie”.
- „*Bolało* go, że nawet najbliżsi w niego zwątpili”.

Mówimy też *znam ten ból*, gdy chcemy zasygnalizować, że problemy, o których mówi rozmówca, także nam są znane:

- „*Znam ten ból*, też przez to przechodziłam, koszmar!”.

Przeżycie psychofizyczne może być bolesne, np. *bolesne wspomnienie, zdarzenie*:

- „Nawet nie wiesz jak *bolesne* było dla mnie rozstanie z Piotrem, w końcu tyle lat mieszkaliśmy razem”.

Żalność – czyli ‘wielki żal’, nad kimś/nad czymś (nad nieszczęśnikiem, nad smutnym losem), po kimś/po czymś (po stracie matki albo po matce).

* * *

W podkategorii nazw długotrwałych stanów wyróżnić można rodziny *melancholii, przygnębienia, chandry* i *apatii*³⁵.

Melancholia jest nazwą określającą ‘stan bardzo silnego i długo trwającego uczucia smutku, przygnębienia i apatii’, z tym zastrzeżeniem, że nie jest nazwą schorzenia. Leksem ten często określa stan kogoś, kto rozpamiętuje zdarzenia, które napawają go smutkiem. *Melancholijny* (np. *nastrój, widok*) to stan ‘pełen łagodnego smutku, zadumy, nostalgii’. Wyraz ten częściej spotykany jest w literaturze niż w dyskursie potocznym, codziennym.

Przygnębienie to ‘stan, w którym odczuwamy głęboki smutek i zubożenie na to, co nas otacza’. Człowiek przygnębiony jest smutny i dodatkowo apatyczny z powodu nieszczęśliwego wydarzenia. Przez dłuższy czas nie może odzyskać normalnego samopoczucia, pochłonięty myślami o złych zdarzeniach:

- „Prawie 60% Polaków, którzy po 2004 roku wyemigrowali do Wielkiej Brytanii, odczuwa *przygnębienie*, a ponad 40% stres”³⁶.

Gorycz w swoim podstawowym znaczeniu stanowi określenie ‘substancji o gorzkim smaku’. Znaczenie przenośne: ‘rozgoryczenie, rozczarowanie, zniechęcenie, smutek, żal, udręka’ fundowane jest na skojarzeniu niesmacznego, zazwyczaj nieprzyjemnego smaku

³⁵ Mikołajczuk, *Obraz radości*.

³⁶ *Przygnębiony Polak na Wyspach*, dostęp 10.11.2020, tvp.info/12487119/spoleczenstwo/przygniebiony-polak-na-wyspach/.

z przykrością sytuacji. Jako zastępnik *smutku* wyraża uczucie intensywniejsze, dodając mu pretensji i zawodu. Często odnosi się do sytuacji z przeszłości, o której mówi się *z goryczą w głosie*:

- „Moi dziadkowie zostali poszkodowani przez Niemców, potem przez komunistyczne władze, a teraz przez III RP – mówi *z goryczą* w głosie Krzemień”³⁷.
- „On nawet nie zauważył, że mam już kolekcję ponad 200 lakierów do paznokci – *z goryczą* w głosie mówi Agnieszka”³⁸.

Słowniki zwracają też uwagę na takie konstrukcje, jak *gorycz porażki*, *gorycz klęski*, *gorycz zwątpienia*.

Przybicie jest nazwą uczucia smutku, zmartwienia. Ten, kto jest przybity, jest ‘dotknięty cierpieniem, przygnębiony’:

- „Martinez nie krył smutku po porażce swojego zespołu. Jesteśmy *przybici*, ale jednocześnie dumni z postępu jaki uczyniliśmy”³⁹.

Dół to potoczne określenie na ‘stan człowieka załamane’g’. Podmiot, który *jest w dołku* czy *ma dola*, nie odczuwa chęci do życia:

- „Mam potwornego *dola*. Czuję się niepotrzebna”⁴⁰.

Dolegliwość, prócz objawu choroby, stanowić może przyczynę nieprzyjemnego uczucia. Jest czymś sprawiającym przykrość czy kłopot. Utożsamiać pod pewnymi względami można *dolegliwość* z cierpieniem, troską, a nawet zmartwieniem:

- „Odpowiedzialność dyscyplinarna to dodatkowa *dolegliwość*”⁴¹.

Przykrość to ‘nieprzyjemne zdarzenie lub czyjeś nieodpowiednie zachowanie, które sprawiło, że zrobiło nam się przykro’:

- „Zachowuję się tak tylko, gdy spotka mnie jakaś *przykrość*”.

albo ‘uczucie spowodowane takim zdarzeniem lub zachowaniem’:

- „Żeby nie przysparzać mu *przykrości*, nie będę się w ogóle odzywać”.

Wyraz jest stosowany równie często w obu kontekstach. Coś, co jest przykre, jest nieprzyjemne albo kłopotliwe (np. *przykra rozmowa*, *przykry widok*). Leksem ten jest używany w sytuacji przekazywania niepomyślnych wiadomości w medycynie – robimy to

³⁷ *Poszkodowani przez III Rzeszę*, dostęp 10.11.2020, gpcodziennie.pl/50806-poszkodowaniprzeziirzeszeiirp.html.

³⁸ *Kobieta albo praca. Wybór należy do Ciebie*, dostęp 10.11.2020, magazyn.kochaj.pl/porady/kobieta-albo-praca-wybor-nalezy-do-ciebie/k0r5y0q.

³⁹ *Jestem przybity, ale dumny*, dostęp 10.11.2020, primeradivision.pl/246131-jim-przybity-ale-dumny.html.

⁴⁰ *Mam potwornego dola. Czuję się niepotrzebna*, dostęp 10.11.2020, netkobiety.pl/t49885.html.

⁴¹ *Sędzia Kozielowicz: odpowiedzialność dyscyplinarna to dodatkowa dolegliwość*, dostęp 10.11.2020, kancelaria.lex.pl/czytaj/-/artykul/sedzia-kozielowicz-odpowiedzialnosc-dyscyplinarna-to-dodatkowa-dolegliwosc.

z przykrością – w sposób konwencjonalny. *Znoszę przykrości*, jeżeli wciąż doświadczam od kogoś złych, dokuczliwych rzeczy. *Mam z jakiegoś powodu przykrości*, jeśli dokonałam czegoś, przez co w rezultacie doznaję psychicznych cierpień.

Beznadzieja to określenie ‘książkowego braku nadziei, utraty złudzeń, beznadziejności – sytuacji, czyichś wysiłków’. Podmiot zdaje sobie sprawę ze złego położenia, z sytuacji bez wyjścia, charakteryzuje go niemożność działania:

- „Streszczając moje życie – *beznadzieja*”⁴².
- „Oglądam i widzę, słucham i słyszę, czytam i rozmawiam i cóż mnie ogarnia? Poczucie *beznadziei*”⁴³.

Choroba jest w słownikach określana jako ‘proces patologiczny objawiający się nie-normalnym funkcjonowaniem organizmu lub jego części’. Mówi się o *chorobie duszy*, którym to mianem często określa się depresję lub skazę na duszy spowodowaną nieprawymi wyborami moralnymi, wskutek których cierpimy – w kontekście kodeksów moralności wiary. *Choroba smutnej duszy* to, jak piszą internauci, nie tylko cierpienia doznawane przez zepsucie moralne. To metafora chorób psychicznych – pole nazw smutku i pole choroby, podpole chorób psychicznych nachodzą zatem na siebie. *Ktoś jest chory na duszy*, gdy cierpi wewnątrznie:

- „Mnich Pontyjski pisze: «Smutek zdarza się jako *choroba duszy* i ciała, bierze duszę w niewolę». Chodzi, naturalnie, o jakiś przewlekły stan przygnębienia”⁴⁴.

Bliskoznacznymi względem jednostek z pola wyrazami są też takie leksemy, jak przymiotniki *ponury*, *posępny* i *zasepiony* lub, jeżeli ta cecha jest definiująca i charakteryzująca podmiot, *ponurak*. *Ponurak*, tak jak i *smutas*, to rzeczownik nazywający osobę smucącą się, marudną. Jest to określenie potoczne, nacechowane emocjonalnie w odniesieniu do podmiotu. Nazywa się tak osobę, która nie ma poczucia humoru, co jest cechą niepożądaną.

Nazwy uczuć takich jak depresja, chandra, apatia we współczesnych tekstach polszczyzny

Niektóre z obecnych w polu nazw uczuć zaczynają we współczesnym użyciu tworzyć swoje drugie znaczenia. Jednym z jaskrawych przykładów jest *depresja*; w słowniku rzeczownik oznaczający: ‘stan psychiczny kogoś, kto jest przygnębiony i zniechęcony do życia z powodu ciężkich przeżyć lub choroby’, natomiast w ujęciu medycznym (w terminologii psychiatrycznej): zespół objawów depresyjnych występujących w przebiegu zaburzeń nastroju. Objawy to głównie obniżenie nastroju (smutek, przygnębienie, niska samoocena,

⁴² *Beznadzieja, czyli nie da się przeżyć*, dostęp 10.11.2020, nerwica.com/viewtopic.php?t=27288.

⁴³ warszawskagazeta.pl/, dostęp 10.11.2020, felietony/rekontra/item/218-beznadzieja.

⁴⁴ *Tagi. Choroby duszy*, dostęp 10.11.2020, zycie-duchowe.pl/tagi/choroby-duszy.htm.

mała wiara w siebie, poczucie winy, pesymizm, myśli samobójcze), niezdolność do przeżywania przyjemności (anhedonia), obniżenie napędu psychoruchowego (spowolnienie), zaburzenie rytmu dobowego (bezsenna albo nadmierna senność), zmniejszenie apetytu. Takie też jest jego znaczenie pierwotne.

Neosemantyzacja pozwoliła na wyodrębnienie drugiej definicji jednostki *depresja*. W języku codziennym używamy jej do określania generalnie złego samopoczucia, przybicia, przygnębienia:

- „Bardzo zaawansowana depresja popchnęła ją do próby samobójczej”. *depresja I*
- „Nie zdałam tego ustnego egzaminu, mam *depresję* i nie wychodzę dziś już z domu”. *depresja II*

W tym momencie należy zauważyć, że *depresja II* ma znaczenie bardzo zbliżone do rzeczownika *chandra*. Ta z kolei jest ‘stanem przygnębienia, zniechęcenia do życia’:

- „Widziałam, że był przybity, wpadł w *chandrę*”.

Może to być zły humor czy zły nastrój towarzyszący jakiejś osobie:

- „Naszła mnie *chandra*”.

Granica między *depresją I* a *depresją II* nie jest ostra. Rozróżnienie *depresji* i *chandry* często stanowi problem, co widać w wypowiedziach internetowych:

- „Okiem eksperta: Czy to tylko jesienna *chandra* czy już *depresja*?”⁴⁵.
- „*Depresja, chandra* i naturalny *smutek* – czym się różnią?”⁴⁶.
- „Granica między jesienną melancholią a poważną chorobą, którą jest *depresja*, bywa cienka. Jeśli ostatnio często masz gorszy nastrój, sprawdź, czy jej nie przekroczyłaś”⁴⁷.

Przy wytyczaniu granicy między terminologicznym a potocznym znaczeniem rzeczownika *depresja* bazuje się często na odniesieniu do skali intensywności i długotrwałości nazywanego zjawiska. Na przykład ze względu na czas trwania – *depresja I* to nazwa stanu, który utrzymuje się przez dłuższy czas. W przeciwieństwie do *depresji II* trwającej zazwyczaj kilka godzin lub dni, *depresję I* liczy się w miesiącach i latach. Kolejny aspekt różniący to myśli samobójcze – w sytuacji smutku, przygnębienia, *chandry, depresji II* nie występują. Ich obecność świadczy o chorobie. W *depresji I* występują charakterystyczne objawy zespołu depresyjnego wymienione powyżej, w *chandrze* nie dzieje się tak prawie nigdy lub występują jedynie pojedyncze i krótkotrwałe objawy.

⁴⁵ *Okiem eksperta: Czy to tylko jesienna chandra czy to depresja*, dostęp 10.11.2020, zdrowie.radiozet.pl/Psychologia/Chandra-czy-depresja-Jak-je-rozpoznać-i-jak-sobie-z-nimi-poradzić-00000467.

⁴⁶ *Depresja, chandra i naturalny smutek – czym się różnią*, dostęp 10.11.2020, centrumdobrejterapii.pl/materiały/depresja-chandra-i-naturalny-smutek-czym-sie-roznia.

⁴⁷ *Chandra czy już depresja*, dostęp 10.11.2020, kobieta.onet.pl/zdrowie/psychologia/depresja/chandra-czy-juz-depresja/ry24q8.

Tę część pola *smutku* dopełnia leksem *apatia*, ‘stan psychiczny osoby obojętnej na to, co się wokół dzieje’. Na gruncie psychopatologii *apatia* nazywa się stan zmniejszonej wrażliwości na bodźce emocjonalne i fizyczne. Apatia jest częstym objawem depresji. Uczuciu temu towarzyszą obniżenie aktywności psychicznej i fizycznej, utrata zainteresowań, zmniejszenie liczby kontaktów społecznych, anhedonia. To stan na pograniczu odczuć negatywnych i zubożenia. Powstaje pytanie: czy i dziś postrzega się ten rzeczownik w kategoriach obojętności? Wydaje się, że nabiera on pejoratywnego zabarwienia.

Postrzeganie apatii negatywnie wiąże się z zachowaniem apatycznego podmiotu. Osoba doświadczająca apatii niechętnie podejmuje działania, wycofuje się z już nawiązanych relacji społecznych i unika budowania nowych. Izoluje się, nie ma zdania, nie ma celów. Nie jest atrakcyjna dla innych. Obojętność postrzegana jest negatywnie zarówno przez podmiot doświadczający takiego stanu, jak i przez zewnętrznych obserwatorów. Widać to na przykładach współczesnego użycia:

- „Uczucie ogólnego rozbitcia, *apatia* i senna towarzyszą wielu osobom o tej porze roku”⁴⁸.
- „Jestem ospała i *apatyczna*. Nienawidzę pracować”⁴⁹.

Podsumowanie

Tak wieloaspektowa analiza jednostek, które są związane z pojęciem *smutku* w polszczyźnie: zarówno rodziny słowotwórczej rzeczownika *smutek*, jak i wyrazów, które noszą podobną treść, pomogła w znalezieniu odpowiedzi na pytanie, które jednostki leksykalne służą do mówienia o uczuciach z rodziny smutku. Obraz wypełniła odtworzona struktura pola leksykalno-semantycznego tej kategorii pojęciowej z uwzględnieniem jego centrum oraz dalszych części, nakładających się na omawianą sferę znaczeniową i przenikających ją. Prócz tego zbadałam, jakie przeżycia nazywają konkretne jednostki leksykalne, co różni je od siebie nawzajem, jakie komponenty semantyczne są dla nich charakterystyczne i dysfunkcyjne. Przyjrzałam się także tym elementom nakreślonego pola, którym użytkownik współczesnego języka polskiego nadaje nowe znaczenie.

Takie zestawienie nazw różnych uczuć tworzy pełniejszy obraz pojęcia *smutku* i pokazuje, jak wiele emocji możemy oddać wyłącznie za pomocą środków językowych, jakimi są wyrazy z jednego pola leksykalno-semantycznego. Odtworzenie pola pokazało, jak wiele wyrazów precyzyjnie wyraża negatywne odczucia. Zapewne na drodze ewolucji polszczyzny nastąpią zjawiska, które wyeliminują z pola niektóre jednostki i wciągną w pole nazw

⁴⁸ *Apatia*, dostęp 10.11.2020, infozdrowie24.pl/temat/zdrowie/apatia.

⁴⁹ *Apatia – charakterystyka, objawy, najczęstsze przyczyny*, dostęp 10.11.2020, portal.abczdrowie.pl/pytania/jak-pozbyc-sie-apatii.

smutku inne wyrazy. Wybierając jedno spośród wielu dostępnych słów, podmiot przekazuje myśl w wybrany sposób – zostawiając przy tym świadectwo żywotności jednostki w języku.

Bibliografia

Źródła materiału

- Bańko, Mieczysław, red. *Inny słownik języka polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2000 (ISJP).
- Bralczyk, Jerzy, red. *Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów*, wyd. 1. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2005.
- Doroszewski, Witold, red. *Słownik języka polskiego*. Warszawa: Wiedza Powszechna 1958–1969 (SJPD).
- Dubisz, Stanisław, red. *Uniwersalny słownik języka polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2003 (USJP).
- Dunaj, Bogusław, red. *Słownik współczesnego języka polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo Wilga, 1996 (SWJP).
- Linde, Samuel Bogumił. *Słownik języka polskiego*. Warszawa: Reprint. Wydawnictwo „Gutenberg-Print”, 1994.
- Markowski, Andrzej, red. *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999 (NSPP).
- Nagórko, Alicja, Marek Łaziński, Hanna Burkhardt. *Dystynktywny słownik synonimów*. Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2004.
- Narodowy Korpus Języka Polskiego*. Dostęp 10.11.2020. nkjp.pl (NKJP).
- Szymczak, Mieczysław, red. *Słownik języka polskiego PWN*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1981 (SJPSz).
- Wyszukiwarka internetowa google.pl.
- Bilikiewicz, Adam, Włodzimierz Strzyżewski, red. *Psychiatria: podręcznik dla studentów medycyny*. Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1992.
- Buttler, Danuta. „Koncepcje pola znaczeniowego”. *Przegląd Humanistyczny* 2 (1967).
- Buttler, Danuta. *Rozwój semantyczny wyrazów polskich*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 1978.
- Chojnacka-Kuraś, Marta. *Semantyka bólu we współczesnej polszczyźnie*. Warszawa: Wydano Nakładem Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, 2016.
- Ekman, Paul, Wallace V. Friesen. „Constants across cultures in the face of emotion”. *Journal of Personality and Social Psychology* 17 (1971).
- Gerstmann, Stanisław. *Psychologia*. Warszawa: PZWS, 1969.
- Grzegorzczkova, Renata, Krystyna Waszakowa, red. *Pojęcie. Słowo. Tekst*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2008.
- Harkins, Jean, Anna Wierzbicka, red. *Emotions in crosslinguistic perspective*. Berlin: De Gruyter, 2001.
- Korzeniowski, Lucjan, Stanisław Pużyński, red. *Encyklopedyczny słownik psychiatrii*. Warszawa: PZWL, 1986.

- Krzyżanowska, Anna. *Pole semantyczne pojęcia 'smutku' w języku polskim i francuskim*. W: red. *Pojęcie. Słowo. Tekst*, red. Renata Grzegorzczakowa, Krystyna Waszakowa. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2008.
- Mądrzycki, Tadeusz. *Psychologiczne prawidłowości kształtowania się postaw*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1997.
- Mikołajczuk, Agnieszka. *Obraz radości we współczesnej polszczyźnie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009.
- Nowakowska-Kempna, Iwona. *Konceptualizacja uczuć w języku polskim*. Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Towarzystwo Wiedzy Powszechnej, 1995.
- Puzynina, Jadwiga. „Uczucia a postawy we współczesnym języku polskim”. *Język a Kultura* 14 (2000).
- Rubene, Diana. „Semantyka leksemu *smutek* w powieści J.L. Wiśniewskiego *S@motność w sieci* oraz w jej łotewskim przekładzie”. *Folia Linguistica* 46 (2012).
- Rybakowski Janusz, Stanisław Pużyński, Jacek Wciórka. *Psychiatria*. Wrocław: Edra Urban & Partner, 2010.
- Saloni, Zygmunt, Marcin Woliński, Robert Wołosz, Włodzimierz Gruszczyński, Danuta Skowrońska. *Słownik gramatyczny języka polskiego*. Dostęp 10.11.2020. sgjp.pl.
- de Saussure, Ferdinand. *Cours de linguistique générale*. Paris: Payot, 1971.
- de Saussure Ferdinand. *Course in general linguistics*. Trans. Wade Baskin. New York: Philosophical Library, 1959.
- Seniów, Adrianna. *Słownictwo psychologiczne we współczesnej polszczyźnie ogólnej*. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2017.
- Szewczuk, Włodzimierz. *Psychologia*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1990.
- Tokarski, Ryszard. „Słownictwo jako interpretacja świata”. W: *Współczesny język polski*, red. Jerzy Bartmiński. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2001.
- Tokarski, Ryszard. *Struktura pola znaczeniowego: studium językoznawcze*. Warszawa: PWN, 1984.
- Tokarski, Ryszard. *Światy za słowami: wykłady z semantyki leksykalnej*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2013.
- Trier, Jost. *Der deutsche Wortschatz im Sinnbezirk des Verstandes. Die Geschichte eines sprachlichen Feldes*. Heidelberg, Winter, 1931.
- Wierzbicka, Anna. „Emocje. Język i «skrypty kulturowe»”. Tłum. Jolanta Szpyra. W: *Język – umysł – kultura*, red. Jerzy Bartmiński. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999.
- Wierzbicka, Anna. „Mówienie o emocjach. Semantyka, kultura i poznanie”. Tłum. Paweł Kornacki. W: *Język – umysł – kultura*, red. Jerzy Bartmiński. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1999.

Słownictwo związane z pojęciem *smutku* we współczesnej polszczyźnie

Streszczenie

W pracy omówione zostały jednostki z rodziny leksykalnej *smutku* oraz z grupy „odczuć w rodzaju” smutku. W oparciu o materiał – publikacje językoznawców, słowniki języka polskiego, Narodowy Korpus Języka Polskiego oraz wypowiedzi użytkowników portali internetowych – autorka zrekonstruowała pole leksykalno-semantyczne zorganizowane wokół leksemu *smutek*. Zbadała także relacje między poszczególnymi elementami, które znalazły się w polu,

ze szczególnym uwzględnieniem tych, które we współczesnych tekstach polszczyzny podlegają neosemantyzacji.

Vocabulary related to the notion of *sorrow* in the contemporary Polish language

Summary

This study discusses units from the lexical family of *sorrow* and from the semantic group of ‘sorrow-like’ feelings in the Polish language. Based on the material – the publications of linguists, the dictionaries of the Polish language, the National Corpus of the Polish language, and the utterances of the users of the web portals – the author reconstructed the lexical and semantic field organized around the lexeme *sorrow*. She also examined the relationships between particular elements in the field, with special emphasis on those that are subject to neo-semantization in contemporary texts of the Polish language.

Cytowanie

Taczkowska, Kalina Maria. „Słownictwo związane z pojęciem *smutku* we współczesnej polszczyźnie”. *Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny* 20 (2021): 195–211. DOI: 10.18276/sj.2021.20-14.